הִלְכוֹת חֹל הַמּוֹעֵד סִימָן תקמח

(כט) [ס]אֲפִלּוּ חָל יוֹם שִׁבְעָה בְּעֶרֶב הָרֶגֶל, מֻתָּר לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס בְּעֶרֶב הָרֶגֶל. הַגָּהּ: (ל) וְהוּא הַדִּין הָרְחִיצָה לְדִידָן דְּנוֹהֲגִין אִסּוּר רְחִיצָה כָּל שְׁלֹשִׁים, *וּמֻתָּר לִרְחֹץ (לא)*) סָמוּךְ לָעֶרֶב (לב) וְאֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד הַלַּיְלָה (הגהות מיימוני (הל' אבל פ"י אות ה) ומרדכי (סי' תתעו) והגהות אשירי (פ"ג סי' כו)). [*] *וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם חָל יוֹם שְׁמִינִי לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת עֶרֶב הָרֶגֶל, *שֶׁמֻּתָּר לְסַפֵּר בְּעֶרֶב שַׁבָּת. [ע]וְאִם לֹא גִּלַּח בְּעֶרֶב הָרֶגֶל, מֻתָּר לְגַלֵּחַ אַחַר הָרֶגֶל, שֶׁהֲרֵי כְּבָר נִתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ גְּזֵרַת שְׁלֹשִׁים. אֲבָל בְּתוֹךְ הָרֶגֶל (לג) לֹא יְגַלֵּחַ, כֵּיוָן שֶׁהָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְגַלֵּחַ קֹדֶם הָרֶגֶל. [פ]וְאִם חָל יוֹם שִׁבְעָה שֶׁלּוֹ בְּשַׁבָּת עֶרֶב הָרֶגֶל, מֻתָּר לְגַלֵּחַ בְּחֹל הַמּוֹעֵד, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְגַלֵּחַ (יא) [יא] קֹדֶם: ט [צ]הָא דְּרֶגֶל מְבַטֵּל גְּזֵרַת שְׁלֹשִׁים, בִּשְׁאָר מֵתִים, אֲבָל בְּאָבִיו וְאִמּוֹ שֶׁאָסוּר לְסַפֵּר (לד) עַד שֶׁיִּגְעֲרוּ בּוֹ חֲבֵרָיו, אֲפִלּוּ פָּגַע בּוֹ הָרֶגֶל לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, אֵינוֹ מְבַטֵּל: י [ק]וְאִם חָל (לה) אֶחָד (יב) מִימֵי הָאֲבֵלוּת חוּץ מֵהַשְּׁבִיעִי בְּעֶרֶב הָרֶגֶל, (לו) מֻתָּר לְכַבֵּס, וְלֹא יִלְבְּשֶׁנּוּ עַד הַלַּיְלָה. וְטוֹב לִזָּהֵר מִלְּכַבֵּס (לז) עַד אַחַר חֲצוֹת, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נִכָּר שֶׁמִּפְּנֵי הָרֶגֶל הוּא מְכַבֵּס. [ר]אֲבָל (לח) לִרְחֹץ, אָסוּר עַד הַלַּיְלָה.

ס שָׁם בַּגְּמָרָא (יט:) וּכְאַבָּא שָׁאוּל. *) (כַּאֲשֶׁר הִגַּהְתִּי כֵּן הוּא שָׁם, וּמַה שֶּׁכָּתַב וְאֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין וְכוּ' פֵּרוּשׁ וְיִרְחַץ בְּצוֹנֵן). ע שָׁם בִּבְרַיְיתָא וּכְאַבָּא שָׁאוּל. פ שָׁם בְּרַיְיתָא בַּגְּמָרָא כְּאַבָּא שָׁאוּל. צ הָרֹא"ש שָׁם (סי' מב) בִּבְרַיְיתָא דְּעַל כָּל הַמֵּתִים כו' שָׁם (כב:). ק הָרֹא"ש שָׁם (סי' כו) בְּשֵׁם הָרַאֲבַ"ד. ר מֵימְרָא דְּרַב הוּנָא שָׁם י"ט (ע"ב).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ח [בשו"ע] וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם חָל שְׁמִינִי שֶׁלּוֹ (בְּעֶרֶב שַׁבָּת) [בְּשַׁבָּת] כו'. וְעַיֵּן בְּשו"ת בַּ"ח הַחֲדָשׁוֹת סִימָן י"ב שֶׁמֻּתָּר לַחֲזֹר מִיָּד לִמְקוֹמוֹ בִּכְנִיסַת שַׁבָּת זֶה, וְכֵן מֻתָּר לוֹ לִלְבֹּשׁ בִּגְדֵי שַׁבָּת, וּמִכָּל מָקוֹם אָסוּר לוֹ לִכָּנֵס לְבֵית הַמִּשְׁתֶּה בְּשַׁבָּת זֶה, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן דַּעַת הַבֵּית הִלֵּל בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ"ט (סק"ג). אַךְ הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק א' סִימָן צ' הֵשִׁיב עַל הַבֵּית הִלֵּל, וְדַעְתּוֹ לֶאֱסֹר חֲזָרָה לִמְקוֹמוֹ וּלְבִישַׁת בִּגְדֵי שַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב שֶׁאֵין רְאָיָה מֵחָל שְׁלֹשִׁים שֶׁלּוֹ בְּשַׁבָּת שֶׁמֻּתָּר בְּעֶרֶב שַׁבָּת, שֶׁשָּׁם מֵקֵל הָרַמָ"א שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר דְּיוֹם עֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה כְּיוֹם שְׁלֹשִׁים כו' כַּנִּרְאֶה מֵהַדַּרְכֵי מֹשֶׁה סִימָן ת' (אות ה), עַיֵּן שָׁם. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה כֵּיוָן דְּבַ"ח מַתִּיר בָּזֶה שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא מִנְהָג, הַמּוֹרֶה לְהָקֵל אֵינוֹ שִׁגְגַת הוֹרָאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב, שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל מַה שֶּׁיִּסְמֹךְ. וּמַה שֶּׁכָּתַב מִדִּבְרֵי הַדַּרְכֵי מֹשֶׁה, אֵין מִשָּׁם רְאָיָה, דְּאֶפְשָׁר לְעִנְיַן רְחִיצָה שֶׁאָסוּר מִדִּינָא הָוֵי סַלְקָא דַּעְתָּךְ לֶאֱסֹר [אַף עַל גַּב דְּאִי אֶפְשָׁר בְּשַׁבָּת לְכָךְ הַצְרֵךְ לְצָרֵף מִלְּתָא דְּיֵשׁ לוֹמַר] דְּעֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה כִּשְׁלֹשִׁים כו', אֲבָל שֶׁנּוּי מָקוֹם וּלְבִישַׁת בִּגְדֵי שַׁבָּת שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא מִנְהָג, מֻתָּר. וְאֶפְשָׁר דְּאִי הָוֵי חָזֵי הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב דִּבְרֵי הַבַּ"ח, הָיָה מְבַטֵּל דַּעְתּוֹ וְהָיָה מוֹרֶה הֲלָכָה כְּבֵית הִלֵּל. וּמִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן לְבִישַׁת בִּגְדֵי שַׁבָּת, נִרְאֶה לְהַחְמִיר אִם הֵם חֲדָשִׁים עֲדַיִן גְּהוּצָן נִכָּר הַרְבֵּה. וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שפ"ט סָעִיף ה', וּלְקַמָּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סִימָן תקנ"א סָעִיף קָטָן כ'. וְאִם אֵין לוֹ אֲחֵרִים, אֶפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ לְהָקֵל גַּם בָּזֶה: [יא] קֹדֶם. עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן תקל"א סָעִיף קָטָן ז' מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם שְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט סק"ד) וְשו"ת נוֹדָע בִּיהוּדָה (מהדו"ק סי' יד) שֶׁחוֹלְקִים עַל זֶה. וְעַיֵּן בְּשו"ת שֶׁמֶשׁ צְדָקָה (סי' כה), בְּמַת אָבִיו בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּטֵל מִמֶּנּוּ גְּזֵרַת שִׁבְעָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים גְּזֵרַת שְׁלֹשִׁים, וְשָׁאַל אִם מֻתָּר לְגַלֵּחַ עֶרֶב סֻכּוֹת, וְהֵשִׁיב דְּאָסוּר, דְּלֹא מְהַנֵּי גְּעָרָה בָּזֶה כֵּיוָן שֶׁעֲדַיִן לֹא שָׁלְמוּ לוֹ שְׁלֹשִׁים בְּפֹעַל, עַיֵּן שָׁם וּבְהַגָּהוֹת בֶּן הַמְחַבֵּר:

בַּאֵר הֵיטֵב

לוֹ אֲבֵלוּת תּוֹךְ שִׁבְעָה יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה אֵין מוֹנִין שְׁלֹשִׁים אֶלָּא אַחַר יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה, מִכָּל מָקוֹם חָתָן זֶה עוֹלִין לוֹ שִׁבְעָה יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה לְמִנְיָן שְׁלֹשִׁים. מַשְׂאַת בִּנְיָמִין (סי' ע). אֲבָל הַטַּ"ז (סק"ב) פָּסַק דְּגַם כָּאן אֵין עוֹלִין לוֹ מִן הַמִּנְיָן. וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ"ט (ס"א): ח (יא) קֹדֶם. מִי שֶׁמֵּת לוֹ אָבִיו אוֹ אִמּוֹ וְשָׁלְמוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל חָג, וְגָעֲרוּ בּוֹ בְּתוֹךְ הָרֶגֶל, מֻתָּר לְגַלֵּחַ בְּחוֹל הַמּוֹעֵד, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְגַלֵּחַ בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב. הֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א' סִימָן רפ"ה: י (יב) מִימֵי. כְּגוֹן יוֹם

בֵּאוּר הֲלָכָה

בְּסוֹף הַסִּימָן (שם):

ח * וּמֻתָּר לִרְחֹץ סָמוּךְ לָעֶרֶב. לְדַעַת רַמָ"א שֶׁהֶחֱמִיר דַּוְקָא סָמוּךְ לָעֶרֶב, לָאו דַּוְקָא לְעִנְיַן רְחִיצָה, דְּהוּא הַדִּין לְעִנְיַן לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס, וְכִדְאִיתָא בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ"ט סָעִיף ג' בַּהַגָּ"ה, עַיֵּן שָׁם. וְדַע דְּמַה שֶּׁכָּתַב הָרַמָ"א סָמוּךְ לָעֶרֶב, הַיְינוּ לַדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה הַמּוּבָאָה בְּסָעִיף י' שֶׁסְּבִירָא לֵיהּ שָׁם עַד הַלַּיְלָה, כָּאן מֻתָּר סָמוּךְ לָעֶרֶב, דְּאִלּוּ לְהַיֵּשׁ מַתִּירִין שָׁם, כָּאן מֻתָּר אַף קֹדֶם חֲצוֹת, כֵּן כָּתַב הַגְּרָ"א, וּפְשׁוּט:

* וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם חָל וְכוּ'. נָקַט לִישָּׁנָא וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר, מִשּׁוּם דִּכְשֶׁשָּׁלְמוּ לוֹ שְׁמוֹנָה יָמִים קֹדֶם הָרֶגֶל, בְּוַדַּאי פְּשִׁיטָא דְּהָרֶגֶל מְבַטֵּל גְּזֵרַת שְׁלֹשִׁים וּמֻתָּר לְהִסְתַּפֵּר בּוֹ בַּיּוֹם, וְזֶה שֶׁחָל יוֹם שְׁמִינִי שֶׁלּוֹ בְּשַׁבָּת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְסַפֵּר וּמֻכְרָח לַעֲשׂוֹת זֶה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, חֲשִׁיב כְּאִלּוּ הַיּוֹם יוֹם הַשְּׁמִינִי, כֵּן מוּכָח בַּגְּמָרָא [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא)]:

* שֶׁמֻּתָּר לְסַפֵּר בְּעֶרֶב שַׁבָּת. וְכֵן לְכַבֵּס וְלִרְחֹץ. וְנִרְאֶה דְּבָזֶה אֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד אַחַר תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, וְשָׁאנֵי לְעֵיל דְּצָרִיךְ שֶׁיְּהֵא נִכָּר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף א': ח (כט) אֲפִלּוּ חָל יוֹם שְׁבִיעִי בְּעֶרֶב הָרֶגֶל וְכוּ'. דְּקַיְימָא לָן מִקְצָת הַיּוֹם כְּכֻלּוֹ לְעִנְיַן אֲבֵלוּת, לְפִיכָךְ יוֹם שְׁבִיעִי עוֹלֶה לוֹ לְכָאן וּלְכָאן, תְּחִלַּת יוֹם הַשְּׁבִיעִי הוּא תַּשְׁלוּם הַשִּׁבְעָה, וְאַחַר כָּךְ מַתְחִיל יוֹם שְׁמִינִי דְּהוּא נֶחְשָׁב מֵהַתְחָלַת שְׁלֹשִׁים, וְכֵיוָן דְּהִתְחִיל יוֹם אֶחָד מִן הַשְּׁלֹשִׁים, אֵין צָרִיךְ לִשְׁמֹר תּוּ כְּלוּם לְאַחַר הָרֶגֶל מִן הַשְּׁלֹשִׁים, דְּבָא הָרֶגֶל וּמַפְסִיקוֹ. וְיוֹתֵר מִזֶּה, דַּאֲפִלּוּ בְּזֶה הַיּוֹם גּוּפָא מֻתָּר לְגַלֵּחַ וּלְכַבֵּס (כא) אֲפִלּוּ בְּגִהוּץ, מִשּׁוּם כְּבוֹד הָרֶגֶל: (ל) וְהוּא הַדִּין הָרְחִיצָה לְדִידָן דְּנוֹהֲגִין וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף לְדִידָן דִּבְעָלְמָא נוֹהֲגִין אִסּוּר רְחִיצָה כָּל שְׁלֹשִׁים, מִכָּל מָקוֹם בְּעִנְיָנֵנוּ אֵינוֹ חָמוּר מִתִּסְפֹּרֶת, וּמֻתָּר (כב) אֲפִלּוּ רְחִיצָה בְּחַמִּין: (לא) סָמוּךְ לָעֶרֶב. כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִכָּר (כג) שֶׁהוּא מִשּׁוּם כְּבוֹד הָרֶגֶל. וְזֶה הַדִּין הוּא אֲפִלּוּ (כד) אִם חָל יוֹם שְׁמִינִי אוֹ תְּשִׁיעִי בְּעֶרֶב הָרֶגֶל. וְדַוְקָא בְּכָל עֶרֶב יוֹם טוֹב, (כה) אֲבָל בְּעֶרֶב פֶּסַח מֻתָּר בַּכֹּל אַחַר חֲצוֹת, דְּהַיְנוּ מִזְּמַן שְׁחִיטַת הַפֶּסַח וְאֵילָךְ, דְּאָז הוּא יוֹם טוֹב דְּאָסוּר בִּמְלָאכָה, וְלָכֵן מֻתָּר בִּרְחִיצָה אַחַר חֲצוֹת תֵּכֶף, וְכֵן בְּכִבּוּס. אֲבָל לְגַלֵּחַ מֻתָּר אֲפִלּוּ קֹדֶם חֲצוֹת, כֵּיוָן דְּאַחַר אָסוּר לוֹ לְגַלֵּחַ אַחַר חֲצוֹת כִּדְאִיתָא בְּהִלְכוֹת פֶּסַח (סי' תסח ס"ה): (לב) וְאֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד הַלַּיְלָה. קָאֵי (כו) אַרְחִיצָה, דְּאִלּוּ תִּסְפֹּרֶת וּכְבִיסָה בַּלַּיְלָה אָסוּר, וּבְוַדַּאי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת סָמוּךְ לָעֶרֶב, דְּהַיְנוּ אַחַר תְּפִלַּת הַמִּנְחָה וּכְדִלְקַמֵּיהּ: (לג) לֹא יְגַלֵּחַ וְכוּ'. פָּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין לְעִנְיַן כִּבּוּס: ט (לד) עַד שֶׁיִּגְעֲרוּ וְכוּ'. וְאִם גָּעֲרוּ בּוֹ אַף בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים מֻתָּר [אֵלִיָּה רַבָּה (סק"י)]: י (לה) אֶחָד מִימֵי הָאֲבֵלוּת. אֲפִלּוּ יוֹם רִאשׁוֹן: (לו) מֻתָּר לְכַבֵּס. דְּכֵיוָן דְּבַלַּיְלָה אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְכַבֵּס מִפְּנֵי יוֹם טוֹב, הִתִּירוּ לוֹ בַּיּוֹם מִפְּנֵי הָרֶגֶל. (כז) אֲבָל תִּסְפֹּרֶת אָסוּר עַד שְׁלֹשִׁים: (לז) עַד אַחַר חֲצוֹת. לְדַעַת רַמָ"א לְעֵיל בְּסָעִיף ח' לֹא יְכַבֵּס עַד סָמוּךְ לָעֶרֶב: (לח) לִרְחֹץ אָסוּר עַד הַלַּיְלָה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ (כח) בְּצוֹנֵן,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ח (כא) דְּלֹא עָדִיף מִתִּסְפֹּרֶת דְּאָסוּר בְּעָלְמָא מִדִּינָא עַד שְׁלֹשִׁים וַאֲפִלּוּ הָכִי הָרֶגֶל מַפְסִיקוֹ, וְהוּא הַדִּין בָּזֶה: (כב) אַחֲרוֹנִים: (כג) וְהִנֵּה מִדִּבְרֵי הַמְחַבֵּר לְקַמָּן בְּסָעִיף י' מַשְׁמַע דְּדֵי בְּמַה שֶּׁעוֹשֶׂה זֶה אַחַר חֲצוֹת. וְאֵין לוֹמַר דְּכַוָּנַת הָרַמָ"א מִשּׁוּם דִּרְחִיצָה אֶפְשָׁר בַּלַּיְלָה לְפִיכָךְ הֶחְמִיר טְפֵי, דְּהַמְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ"ט סָעִיף ג' בְּהַגָּ"ה יִרְאֶה דְּרַמָ"א הֶחְמִיר גַּם בְּכִבּוּס וְתִסְפֹּרֶת. וְהָאֱמֶת דְּהַמְחַבֵּר פְּלִיג בָּזֶה עִם הָרַמָ"א, וּלְדַעְתּוֹ בְּדִינֵינוּ אֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד סָמוּךְ לָעֶרֶב. וּבִשְׁעַת הַדְּחָק אֶפְשָׁר דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ לְהָקֵל כְּדַעַת הַמְחַבֵּר, דְּדִבְרֵי הָרַמָ"א הוּא רַק דַּעַת הַגָּהוֹת אֲשֵׁרִי (פ"ג סי' כו) בְּשֵׁם רַאֲבִיָּ"ה, (וּמַה שֶּׁצִּינוּ בָּרַמָ"א בְּשֵׁם מָרְדְּכַי אֵינוֹ מְדֻיָּק, דְּלֹא נִמְצָא שָׁם בְּאֹפֶן זֶה, וְגַם בְּהַגָּהַת מַיְימוֹנִי הֵבִיא שְׁתֵּי דֵּעוֹת, יֵשׁ נוֹהֲגִין לְהַחְמִיר וְיֵשׁ מְקִלִּין בָּזֶה בַּבֹּקֶר, עַיֵּן שָׁם), וּמִלְּשׁוֹן הַמְחַבֵּר מַשְׁמַע דִּבְעִנְיָנֵינוּ מֵקֵל טְפֵי שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד אַחַר חֲצוֹת, וְכֵן כָּתַב בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ו), וְדַיֵּנוּ שֶׁנַּחְמִיר בָּזֶה כְּמוֹ בְּסָעִיף י': (כד) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ואם נהג) בְּשֵׁם הַגָּהוֹת אֲשֵׁרִי (שם): (כה) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ט), וְהֶעְתִּיקוֹ בְּחָכְמַת אָדָם (כלל קסט ס"ג): (כו) וְאַף דִּרְחִיצָה בְּחַמִּין אָסוּר בְּיוֹם טוֹב בַּלַּיְלָה, מִכָּל מָקוֹם יְצִיר כַּמָּה פְּרָטִים דְּמֻתָּר, כְּגוֹן שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב דִּלְדַעַת הַמְחַבֵּר לְעֵיל בְּסִימָן תקי"א (ס"ב) מֻתָּר לִרְחֹץ בָּזֶה, וְאַף לְדַעַת הָרַמָ"א שָׁם אֵינוֹ אָסוּר רַק כָּל גּוּפוֹ כְּאֶחָד, אֲבָל לֹא אֵבֶר אֵבֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (ס"ק טו): י (כז) פּוֹסְקִים: (כח) פּוֹסְקִים. וְאֵין לְהַקְשׁוֹת, נַתִּיר בְּחַמִּין דְּהָא בְּחַמִּין אָסוּר לִרְחֹץ בְּיוֹם טוֹב. יֵשׁ לוֹמַר דְּלִפְעָמִים מֻתָּר, כְּגוֹן שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב כְּדִלְעֵיל בְּסִימָן תקי"א (שם), וַאֲפִלּוּ לְדַעַת רַמָ"א שָׁם דְּמַחְמִיר בָּזֶה גַּם כֵּן, יֵשׁ לוֹמַר בְּעִנְיָנֵינוּ אֵין סְבָרָא לְהָקֵל יוֹתֵר בְּחַמִּין מִבְּצוֹנֵן:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(לט) שׁוְיֵשׁ מַתִּירִין לְרָחֵץ אַחַר תְּפִלַּת (מ) הַמִּנְחָה סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה. הַגָּה: וּלְדִידָן דְּנוֹהֲגִים (יג) [יג] אִסּוּר רְחִיצָה כָּל שְׁלֹשִׁים, (מא) אָסוּר לְרָחֵץ, (מב) *דְּהָא הֶרְגֵּל לֹא בְּטֵל מִמֶּנּוּ רַק גְּזֵרַת שְׁבָעָה. וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן כְּבוּס בְּמָקוֹם דְּנוֹהֲגִין אִסּוּר כְּבוּס כָּל שְׁלֹשִׁים: **יא** חראש הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים חֲשִׁיבִי כִּרְגָלִים לְבַטֵּל הָאֲבֵלוּת: **יב** אנָהַג שָׁעָה אַחַת לִפְנֵי הַפֶּסַח, אוֹתָהּ שָׁעָה חֲשׁוּבָה כְּשִׁבְעָה, וּשְׁמוֹנָה יְמֵי הַפֶּסַח, הֲרֵי חֲמִשָּׁה עָשָׂר, וּמַשְׁלִים עֲלֵיהֶם (עוד) חֲמִשָּׁה עָשָׂר: **יג** בשָׁעָה אַחַת לִפְנֵי עֲצֶרֶת חֲשׁוּבָה כְּשִׁבְעָה, וַעֲצֶרֶת, כֵּיוָן שֶׁאִם לֹא הִקְרִיב קָרְבְּנוֹת עֲצֶרֶת בַּעֲצֶרֶת יֵשׁ לוֹ תַּשְׁלוּמִין כָּל שִׁבְעָה, חָשׁוּב כְּשִׁבְעָה, הֲרֵי אַרְבָּעָה עָשָׂר, וּמַשְׁלִים עֲלֵיהֶם (עוד) שִׁשָּׁה עָשָׂר. וְיוֹם שֵׁנִי שֶׁל עֲצֶרֶת (מג) עוֹלֶה לְמִנְיַן הַשִּׁשָּׁה עָשָׂר: **יד** גשָׁעָה אַחַת לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, בְּטֵלָה מִמֶּנּוּ גְּזֵרַת שִׁבְעָה מִפְּנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּגְזֵרַת שְׁלֹשִׁים מְבַטֵּל מִמֶּנּוּ יוֹם הַכִּפּוּרִים, דוּמְגַלַּחַ בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים. וְהוּא הַדִּין לְקוֹבֵר מֵתוֹ בִּשְׁלֹשָׁה לְתַשְׁרֵי, (מד) שֶׁמְּגַלֵּחַ בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים: **טו** השָׁעָה אַחַת לִפְנֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּטֵלָה מִמֶּנּוּ גְּזֵרַת שִׁבְעָה מִפְּנֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, וּגְזֵרַת שְׁלֹשִׁים מְבַטֵּל מִמֶּנּוּ יוֹם הַכִּפּוּרִים, וּמְגַלֵּחַ בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים: **טז** ישָׁעָה אַחַת לִפְנֵי הֶחָג, (מה) וּמְגַלֵּחַ בְּעֶרֶב הֶחָג: **טז** ישָׁעָה אַחַת לִפְנֵי הֶחָג וְהֶחָג, הֲרֵי אַרְבָּעָה עָשָׂר, (מו) וּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת (יד) [יד] שִׁבְעָה, הֲרֵי עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם, (מז) וְיוֹם שֵׁנִי שֶׁל שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, הֲרֵי עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם, וּמַשְׁלִים עֲלֵיהֶם שְׁמוֹנָה: **יז** (מח) זשָׁמַע שְׁמוּעָה קְרוֹבָה בְּשַׁבָּת אוֹ בָּרֶגֶל, וּלְמוֹצָאֵי שַׁבָּת וָרֶגֶל נַעֲשֵׂית רְחוֹקָה, (מט) דִּינוֹ כְּדִין שָׁמַע שְׁמוּעָה רְחוֹקָה (נ) אַחַר הַשַּׁבָּת וְהָרֶגֶל, חאֶלָּא שֶׁבַּשַּׁבָּת וּבָרֶגֶל נוֹהֵג דְּבָרִים שֶׁבְּצִנְעָה: **יח** טשָׁמַע (נא) שְׁמוּעָה רְחוֹקָה בְּשַׁבָּת אוֹ אֵינוֹ נוֹהֵג בָּהֶם אֶפִלּוּ דְּבָרִים שֶׁבְּצִנְעָה, אֶלָּא לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת אוֹ הָרֶגֶל נוֹהֵג שָׁעָה אַחַת וְדַיּוֹ: **יט** ישָׁמַע שְׁמוּעָה קְרוֹבָה (טו) בְּשַׁבָּת, שַׁבָּת עוֹלָה לְיוֹם אֶחָד, (נב) וּלְמָחָר קוֹרֵעַ, וְהָוֵי לֵיהּ יוֹם שִׁשִּׁי שְׁבִיעִי

ש הַגָּהוֹת מֵימוֹנִי (הל׳ אבל פ״י אות ה) בְּשֵׁם רַאֲבַי״ה וְרַבִּי יִצְחָק הַלֵּוִי. ת מִשְׁנָה שָׁם (ע״א) וּרְבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. א מֵימָרָא דְּרַב עֲנָנִי בַּר פָּשׁוּט שָׁם כ״ד (ע״ב). ב שָׁם וְרַאֲמַר רַב אֶלְעָזָר אָמַר רַב אוֹשַׁעְיָא. ג שָׁם מֵימְרָא דְּרַב פָּפָּא. ד רַמַּב״ן (תורת האדם ענין שבתות וימים טובים ד״ה ואחרים) וְכֵן כָּתַב הַשּׁוּר. ה שָׁם. ו מֵימְרָא דְּרַבִּינָא שָׁם. ז מֵימְרָא דְּרַבִּי יוֹסֵי בַּר אַבִּין שָׁם (כ״ה). ח הָרֹא״ש שָׁם (סי׳ לא) בְּשֵׁם רַמַּב״ן, דְּכֵיוָן דְּאִפְּתִי שְׁמוּעָה קְרוֹבָה הָיָה חַיָּב לְקוֹבְרוֹ אֶת מֵתוֹ בְּרֶגֶל. ט גַּם זֶה מִדִּבְרֵי הָרֹא״ש (שם) בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ן. י טוּר בְּשֵׁם סְמַ״ק (מצוה צז).

בְּאֵר הֵיטֵב

חֲמִישִׁי אוֹ שִׁשִּׁי, דְּאִי הֶרְגֵּל מְבַטֵּל גְּזֵרוֹת שִׁבְעָה וְאֵינוֹ מְבַטֵּל גְּזֵרוֹת שְׁלֹשִׁים:

(יג) **אסור וכו׳**. הֵינוּ מִדִּינָא, אֲבָל הַמִּנְהָג לְהָקֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַמַ״א בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ״ט סְעִיף ה׳. שַׁ״ךְ (שם סק״ק טו) טַ״ז (שם סק״ח) וּבֵ״ח (שם ס״ח) וְהָאַחֲרוֹנִים.

וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו): **טז (יל) שִׁבְעָה.** דְּוַקָא בְּמֵת קָדֵם הֶרְגֵּל חִשְׁבִינַן שְׁמִינִי עֲצֶרֶת לְשִׁבְעָה, אֲבָל מֵת בְּרֶגֶל אוֹ בְּחֹל הַמּוֹעֵד, לָא חִשְׁבִינַן שְׁמִינִי עֲצֶרֶת רַק לְיוֹם אֶחָד. אַחֲרוֹנִים, וּדְלָא כְּרַשַׁ״ל (שו״ת סי׳ ה) וּמַשְׁאַת בִּנְיָמִין (סי׳ עא). וְעַיֵּן סָעִיף קָטָן ב׳. וְעַיֵּן מַהֲרִי״ט צָהֳלוֹן סִימָן ע״ח וּבְסֵפֶר בְּנֵי חַיָּיא חֵלֶק יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ״ט וּבְתִשׁוּבַת נַחֲלַת שְׁבָעָה סִימָן י״ח: **יט (טו) בְּשַׁבָּת.** כָּתַב הַשַּׁ״ז (סק״ה) דְּבְמֵת בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת וְהָוֵי יוֹם שְׁבִיעִי שֶׁלּוֹ בְּשַׁבָּת, דְּאֵין לִנְהֹג אִסּוּר בִּדְבָרִים שֶׁבְּצִנְעָה רַק בְּשַׁחֲרִית

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

י **(יג) אסור.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן לְקַמָּן סוֹף סִימָן תר״ו (ס״ד) וּבְמָגֵן אַבְרָהָם שָׁם (סק״י). וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת תְּשׁוּאוֹת חֵן סִימָן ל״א שֶׁתָּמַהּ עַל מַה שֶּׁכָּתַב הַשַּׁ״ךְ בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שפ״א (סק״א) דְּטְבִילַת כָּל גּוּפוֹ בְּצוֹנֵן לֵיכָּא אִסּוּרָא תּוֹךְ שְׁלֹשִׁים, עַיֵּן שָׁם, וְאַף שֶׁקָּצַת נִרְאֶה כֵּן מִפְּשִׁיטוּת לְשׁוֹן הָרַמַ״א, יֵשׁ לְדַחוֹת, וְכֵן נָהֲגוּ לְהָקֵל בְּטְבִילָה בְּצוֹנֵן כִּדְבְרֵי הַשַּׁ״ךְ: **טז (יד) שִׁבְעָה.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת בַּ״ח הַחֲדָשׁוֹת סִימָן י״א שֶׁמְּשִׁיג עַל מַהֲרַשַׁ״ל בָּזֶה, וְהָעֶלָה שֶׁאֵינוֹ עוֹלֶה אֶלָּא לְיוֹם אֶחָד. וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ״ט סָעִיף ב׳ בְּטַ״ז (סק״ד) וְשַׁ״ךְ (סק״ז) שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּהָא אִפְּשָׁר לְרָחֵץ בַּלַּיְלָה בְּצוֹנֵן. וּבְחֹל הַמּוֹעֵד מַתִּיר אַף בְּחַמִּין, דְּהָא בָּטֵל מִמֶּנּוּ גְּזֵרַת שִׁבְעָה: **(לט) וְיֵשׁ מַתִּירִין לְרָחֵץ וְכוּ׳.** דְּוָקָא לְרָחֵץ, (כט) אֲבָל שְׁאָרֵי דִּינֵי אֲבֵלוּת כְּגוֹן יְשִׁיבַת קַרְקַע וַחֲלִיצַת מְנָעָל, נוֹהֵג עַד שֶׁתַּחְשֹׁךְ [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד)]: **(מ) הַמִּנְחָה.** מִשְׁמַע דְּצָרִיךְ שֶׁיִּתְפַּלֵּל מִנְחָה תְּחִלָּה, דְּאָז חָל עָלָיו קְדֻשַּׁת הֶרְגֵּל [מָגֵן אַבְרָהָם (שם)]. וְעַיֵּן בִּישׁוּעוֹת יַעֲקֹב (סק״ז) שֶׁכָּתַב דְּמִכָּל מָקוֹם בְּעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל נוֹהֵג דִּינֵי אֲבֵלוּת, אֲבָל סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה שֶׁהוּא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְאָפְשָׁר דְּאַף בִּזְמַן תּוֹסֶפֶת יוֹם טוֹב, אֵינוֹ נוֹהֵג. וְעַיֵּן בְּבֵ״ח סִימָן רס״א (ס״ב), כָּתַב דִּזְמַן קַבָּלַת שַׁבָּת חָל שְׁתֵּי שָׁעוֹת סָמוּךְ לָעֶרֶב: **(מא) אסור לְרָחֵץ וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה, וְכֵן בְּחֹל הַמּוֹעֵד אָסוּר לְרָחֵץ עַד תַּשְׁלוּם שְׁלֹשִׁים, דְּדִינוֹ כְּמוֹ תִּסְפֹּרֶת: **(מב) דְּהָא הֶרְגֵּל לֹא בְּטֵל וְכוּ׳.** וּמִכָּל מָקוֹם הַמִּנְהָג (נ) לְהָקֵל בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמַ״א בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ״ט סָעִיף ה׳. (נא) וְיֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים שֶׁסּוֹבְרִין דְּאֵין לְהָקֵל לְרָחֵץ בְּחַמִּין, רַק בְּצוֹנֵן. [וּמִכָּל מָקוֹם בְּחֹל הַמּוֹעֵד (נב) בְּוַדַּאי יֵשׁ לְסָמֹךְ לְהָקֵל]. וַאֲפִלּוּ לְדַעַת הַמַּקִּילִין בְּחַמִּין, (נג) הוּא דְּוָקָא בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב וְכֵן בְּחֹל הַמּוֹעֵד מִשּׁוּם כְּבוֹד הֶרְגֵּל, אֲבָל אַחַר הֶרְגֵּל אָסוּר בְּרָחִיצָה וְכִבּוּס עַד שִׁשִּׁים, שֶׁהֲרֵי הֶרְגֵּל לֹא בָּטֵל מִמֶּנּוּ גְּזֵרַת שִׁשִּׁים. וְעַיֵּן בְּהַגָּהוֹת אִמְרֵי בָּרוּךְ בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ״ט (ד״ה ש״ך ס״ק טז): **יג (מג) עוֹלֶה לְמִנְיַן הַשִּׁשָּׁה עָשָׂר.** אַחֲרֵי דְּאָנוּ בְּקִיאִין בְּקִבְיָעָא דְּיַרְחָא, וְעִקַּר יוֹם טוֹב אֵינוֹ אֶלָּא יוֹם רִאשׁוֹן: **יד (מד) שֶׁמְּגַלֵּחַ בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים.** דְּהוּא יוֹם שְׁבִיעִי וְעוֹלֶה לְכָאן וּלְכָאן, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף ח׳. וְכָל שֶׁכֵּן דְּמַתַּר רְחִיצָה וְכִבּוּס. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן תר״ו בְּמָגֵן אַבְרָהָם סוֹף הַסִּימָן (סק״י) דְּמִצַּדַּד שָׁם לְעִנְיַן רְחִיצָה שָׁעָה אוֹ שְׁתַּיִם קֹדֶם חֲשֵׁכָה, וְלֹא קָדַם. וּבְעִנְיָנֵנוּ שֶׁנִּשְׁלַם שִׁבְעָה, אֶפְשָׁר לְהָקֵל אֲפִלּוּ קֹדֶם. **טו (מה) וּמְגַלֵּחַ בְּעֶרֶב הֶחָג.** וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁמַּתַּר רְחִיצָה וְכִבּוּס, דְּאִסּוּרָן עַד שְׁלֹשִׁים אֵינוֹ אֶלָּא מִנְהָגָא. וּזְמַן הַגִּלּוּחַ וְהַשְׁאָר הוּא כַּמְבֹאָר בְּסָעִיף ח׳ בְּהַגַּ״ה: **טז (מו) וּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת שִׁבְעָה.** דְּהוּא חָשׁוּב רֶגֶל בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְנוֹטֵל עָלָיו שִׁבְעָה יָמִים. וְאַף דְּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת גּוּפָא אֵין לוֹ תַּשְׁלוּמִין לְקָרְבְּנוֹתָיו כְּמוֹ עֲצֶרֶת בְּסָעִיף י״ג, (לה) מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּהַקְּשׁוּ כָּל הַמּוֹעֲדִים כֻּלְּהוּ לְהַדָּדֵי מִדִּכְתִיב אַחַר כָּל הַמּוֹעֲדִים ׳אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה׳׳, עַל כֵּן דִּין אֶחָד לָהֶם: **(מז) וְיוֹם שֵׁנִי שֶׁל שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף בְּחוּץ לָאָרֶץ שָׁעוֹשִׂין שְׁנֵי יָמִים, נֶחְשָׁב יוֹם שֵׁנִי לְעִנְיַן שְׁלֹשִׁים כְּשֵׁאָר יְמוֹת הַחֹל שֶׁלֹּא יִהְיֶה צָרִיךְ אַחַר כָּךְ לְהוֹסִיף עוֹד רַק שְׁמוֹנָה יָמִים: **יז (מח) שָׁמַע שְׁמוּעָה קְרוֹבָה.** הֵינוּ שֶׁהוּא תּוֹךְ שְׁלֹשִׁים שֶׁמֵּת קְרוֹבוֹ: **(מט) דִּינוֹ כְּדִין וְכוּ׳.** כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לִנְהֹג אֲבֵלוּת בְּשָׁעָה שֶׁשָּׁמַע, לֹא חָל עָלָיו אֲבֵלוּת כְּלָל: **(נ) אַחַר הַשַּׁבָּת וְהָרֶגֶל.** וְאֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא שָׁעָה אַחַת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וָרֶגֶל: **יח (נא) שְׁמוּעָה רְחוֹקָה.** דְּהֵינוּ אַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם כִּדְאִיתָא בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ת״ב סָעִיף א׳: **יט (נב) וּלְמָחָר קוֹרֵעַ.** לָאו דְּוָקָא, (לה) וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מט) וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ק יא) **הֵבִיא בְּשֵׁם רַאֲבַ״ן דְּמִקַּל גַּם בְּשֵׁאָר דִּינֵי אֲבֵלוּת מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה: (נ)** שַׁ״ךְ בְּיוֹרֶה דֵּעָה שָׁם (סק״ק טו) וּמָגֵן אַבְרָהָם בְּעִנְיָנֵנוּ (סק״ק טו): **(נא)** אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ק יב): **(נב) הַגַּם דִּלְדַעַת אֵלִיָּה רַבָּה** (שם) **בְּוַדַּאי גַּם בְּחֹל הַמּוֹעֵד יֵשׁ לְהַחְמִיר, מִכָּל מָקוֹם לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה לְהָקֵל אַחֲרֵי שֶׁכָּל הָאַחֲרוֹנִים מְקִלִּין.**

וּמֵה שֶׁהֶעְתַּקְתִּי דַּעְתּוֹ לְעִנְיַן עֶרֶב יוֹם טוֹב, מִשּׁוּם דְּבָלְאוֹ הָכִי הֲרֵבֵּה רִאשׁוֹנִים סְבִירָא לְהוּ דְּאִסּוּר רְחִיצָה הוּא עַד הַלַּיְלָה. וּמִכָּל מָקוֹם אַף בָּזֶה, הֲרוֹצֶה לְהָקֵל אֵין לְמַחוֹת בְּיָדוֹ: (נג) הַשַּׁ״ךְ שָׁם, וְהֶעְתִּיקוּ הַחָכְמַת אָדָם (כלל קסט אות ד) **וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: טז (נד)** בֵּית יוֹסֵף (ד״ה נהג) וּלְבוּשׁ: **יט (נה)** דֶּרֶךְ הַחַיִּים (הלכות אבלות דין שמועה ס״ה):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah